

**КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ СУТНОСТІ Й ОСОБЛИВОСТЕЙ РІЗНИХ ВИДІВ
ДЖЕРЕЛ З ІСТОРІЇ МОЛОДІЖНОЇ ПРЕСИ УКРАЇНИ**

У статті, на основі джерелознавчого аналізу, здійснена внутрішня і зовнішня критика основних джерел з історії молодіжної преси в Україні. Метою статті є збирання й оцінка відомостей про джерелознавчий аспект історії молодіжної преси України. В основі методології дослідження покладено джерелознавчий аналіз – методика вивчення джерел, яка передбачає їх зовнішню й внутрішню критику. У контексті вивчення джерел історії молодіжної преси актуальним є визначення збереженості, авторства, місця, часу, мети й історії джерела (зовнішня критика), а також визначення достовірності інформації, що міститься в історичному джерелі. В даному дослідженні вказано, що періодичні видання, у т.ч. молодіжні журнали й газети, представляють собою групу письмових джерел із такими загальними ознаками як форма публікації, великий тираж і засвоєння опублікованого у пресі факту значною кількістю читачів. Тому всі матеріали молодіжної преси, незалежно від того, до якого виду джерел вони належать, аналізуються у цій загальній своїй частині однаковими прийомами джерелознавчих досліджень.

Ключові слова: джерело, джерелознавство, джерелознавчий аналіз, історія, історична епоха, молодіжна регіональна преса, молодіжний рух, молодіжні організації, статут, архіви, бібліотеки, мемуари.

Джерелознавчий підхід представляється актуальним при вивченні історії молодіжної преси в Україні. Фактично він має виступати передумовою для власне аналізу регіональної молодіжної преси, яка лише нещодавно стала об'єктом спеціалізованих наукових досліджень, в т.ч. дисертаційних, у незалежній Україні [5, 9, 11]. У зазначених працях ця преса виступала як концентроване вираження передових молодіжних ідей і трендів, а також відображення громадського, культурного й політичного життя певного регіону нашої країни.

Важливо відзначити, що значне число наукових розвідок відносно подій, явищ, фактів нового й новітнього періодів історії здійснюється з активним звертанням до матеріалів періодики. Тим часом, класифікація письмових історичних джерел останні кілька десятиків років лишається в основному незмінною, і періодична преса займає у ній невизначене місце. У джерелознавстві, поряд із законодавством, діловодними документами, літературними пам'ятниками й науковими працями, періодика вважається одним з видів письмових джерел про минуле, однак вона як і раніше не описана науковцями так докладно, як інші види. Що стосується молодіжної преси, то її охоплення джерелознавчими дослідженнями є зовсім незначним.

Молодіжна преса може розглядатися як особливий вид історичного джерела, що вимагає його ретельного вивчення і як історичного, і як джерелознавчого об'єкту. Подібні дослідження необхідні ще й тому, що молодіжні засоби масової інформації є одним зі значимих соціальних інститутів сучасного життя і, будучи безпосередньо пов'язаними із процесами циркуляції інформаційних потоків у суспільстві, в т.ч. у молодіжному середовищі, вони вимагають пильної уваги.

Джерелознавчий аспект вивчення історії молодіжної преси в Україні знаходиться на перетині вивчення одразу кількох наукових дисциплін, зокрема спеціальних історичних (у т.ч. джерелознавства й текстології), історії преси й історії культури.

На системній науково-методологічній основі ґрунтовні дослідження з історичного джерелознавства почали виходити лише з 1970-х років, коли у радянській науці відзначався активний розвиток спеціальних історичних дисциплін. Саме тоді періодичні видання стали розглядатися не лише як друкований вид ЗМІ, але й як джерело для науки про минуле. Системне вивчення історичного джерелознавства у науковій думці незалежної України здійснювалося Я. Калакурою (Київ) [7], О. Богдашиною (Харків) [2], Я. Дашкевичем (Львів) [3], Г. Скорейко (Чернівці) [4].

Утім, комплексне дослідження джерелознавчих аспектів історії молодіжної преси в українській історичній науці досі відсутнє, що пов'язано із тим, що вітчизняні науковці опікувалися, насамперед, вивченням загальних питань становлення й розвитку молодіжних ЗМІ на території нашої країни. Звичайно, це актуалізує подальші дослідження, спрямовані на ліквідацію відповідних лакун.

Метою даної публікації є зібрання й оцінка відомостей про джерелознавчий аспект історії молодіжної преси України.

Об'єктом дослідження даної статті є джерельна база історії молодіжної преси України. Відповідним чином, *предметом* дослідження являється порівняльний аналіз сутності й особливостей різних видів джерел з історії молодіжної преси України.

В основі *методології* дослідження покладено джерелознавчий аналіз – методика вивчення джерел, яка передбачає їх зовнішню й внутрішню критику. У контексті вивчення джерел історії молодіжної преси актуальним є визначення збереженості, авторства, місця, часу, мети й історії джерела (зовнішня критика), а також визначення достовірності інформації, що міститься в історичному джерелі, та історико-інформаційного потенціалу, тобто повноти і новизни історичної інформації джерела (внутрішня критика) [3, с. 30].

Можна у повній мірі погодитися із вітчизняною дослідницею О.Тимчишин відносно того, що молодіжна преса – це одна із малодосліджених сторінок історії української преси, а «вивчення і узагальнення її досвіду сприятиме повноцінному функціонуванню сучасної української преси, є однією з умов розбудови преси на сучасному етапі» [11, с. 3].

Підсумовуючи матеріали ряду досліджень [2, 7, 11, 13], наявну джерельну базу з історії молодіжної преси України можна розділити на такі групи:

- власне періодичні друковані видання, адресовані молоді, які зберігаються у фондах центральних і регіональних державних архівів України та інших держав світу, а також у вітчизняних книгозбірнях;
- періодичні видання іншої спрямованості, які водночас стосувалися також і сфери зацікавленості молоді (спортивні, освітнянські, мистецькі, релігійні ЗМІ, преса для жінок тощо);
- програмні документи (статуту тощо) молодіжних організацій, що діяли на території України;
- мемуарна література та політичні твори про молодіжні рухи певного історичного періоду.

Вказаний перелік, скоріше за все, є неповним і потребує коригування та доповнення у ході подальших досліджень, у т.ч. із залученням додаткового фактографічного матеріалу з регіональних ЗМІ нашої країни.

Звичайно, що найбільш цінну категорію джерел становлять власне зібрання молодіжних періодичних видань, які знаходяться у численних фондах державних архівів України, а також у національних, обласних, районних та інших бібліотеках. Доцільно, насамперед, зупинитися на фондах Центрального державного історичного архіву України (м. Київ), зокрема пов'язаних з діяльністю навчальних закладів та громадських організацій: Ф. 707 (Управління Київського учбового округу), Ф. 442 (Канцелярія Київського, подільського та волинського генерал-губернатора) тощо [12].

Періодичні видання обласного і районного рівнів знаходяться у відповідних архівах і бібліотеках в регіонах нашої країни. Говорячи при цьому, зокрема, про Центральний державний історичний архів у Львові, вітчизняні науковці називають такі фонди: «Редакційний фонд «Молодої України», «Український студентський союз», «Назарук Осип», «Старосольський Володимир», «Студинський Кирило», «Український університет у Львові» [11, с. 4].

Значна колекція періодичних молодіжних видань знаходиться у Фонді залів періодичних видань Національної бібліотеки України ім. В.І.Вернадського (загалом Фонд нараховує понад 80 тис. примірників журнальних видань). Періодичні видання, у т.ч. присвячені молоді, віддалених історичних періодів, зокрема XIX – початку XX століть, знаходяться у фонді стародруків [6].

Необхідно також вказати, що в газетному фонді НБУВ зберігається близько 175 тис. річних комплектів газет, у т.ч. з молодіжної тематики. Відповідно до офіційних даних бібліотеки, оприлюднених на її сайті, щодня до газетного фонду надходить близько 2 тис. примірників різних газет, а щорічно Фонд зростає на 3 тис. одиниць зберігання (комплектів) [6].

Розглядаючи у контексті даного питання обласні бібліотеки України, слід виділити Науково-дослідний центр періодики при Львівській бібліотеці ім. В. Стефаніка, де колекція української й іншомовної періодики XIX – першої половини XX ст. становить понад 3 млн. од. зберігання.

Останнім часом все більшого поширення набуває викладення архівів українських періодичних видань різних історичних періодів у мережі Інтернет. Зокрема, із 2011 р. триває робота над формуванням ресурсу «LIBRARIA: архів української періодики онлайн». Наразі оцифровано близько 500 тис. сторінок понад 400 видань українською, польською, німецькою, їдиш, кримськотатарською та російською мовами, що видавалися у різних регіонах України переважно в 20-40-х роках XX ст. [15] І, хоча окремих молодіжних видань на ресурсі відносно незначна кількість (зокрема, це «Націоналіст. Часопис українського юнацтва»), великий масив інформації щодо молодіжної проблематики можна знайти в інших газетах того часу, зокрема на військово-патріотичну, культурну тематику («За вільну Україну», «Записки наукового товариства імені Шевченка», «Літературна газета», «Тризуб» тощо [15]).

Окремим і важливим джерельним масивом є установчі й інші документи молодіжних організацій. Починаючи з другої половини XIX ст. їхня діяльність безпосередньо супроводжувалася видавництвом друкованої, у т.ч. періодичної, продукції. Серед таких об'єднань можна згадати створене групою студентів Львівського університету в 1870-х рр. товариство «Академічна бесіда» (мало власний статут і програму дій), а також Всеукраїнську загальну організацію, яка розпочала роботу в 1897 р. й представляла собою федерацію 200 громадських студентських груп на чолі з консультативним комітетом [13, с. 50]. У Галичині Перше українське молодіжне товариство (Пожежно-руханкове товариство «Сокіл») було сформоване в 1894 р. і проіснувало до 1939 р. У подальшому на західноукраїнських землях з'явилися Пожежно-спортивне товариство «Луг» і Молодіжне товариство «Пласт», діяльність яких у сфері просвітництва й поширення українського слова також була значною.

Найбільший за абсолютним обсягом масив документальної інформації був сформований упродовж комсомольсько-піонерського періоду функціонування молодіжного руху в радянській Україні. Що стосується періодичних видань того часу, то вони несли в основному ідеологічне, і лише потім – просвітницьке навантаження. Діяльності комсомольських та піонерських організацій на території нашої країни, а також їхнім друкованим періодичним виданням присвячене вельми значне число досліджень радянського періоду та навіть у часи незалежної України [10], тому в їх історії практично не лишилося лаку.

Актуальною групою джерел щодо історії молодіжного руху в Україні і молодіжних видань є мемуарна література осіб, причетних у різній мірі та в різний спосіб до молодіжних організацій. До вказаної групи джерел належать, зокрема, спогади, щоденники, листи учасників або свідків тих чи інших подій. Особливістю мемуарної літератури, на переконання вітчизняних джерелознавців, є те, що вона є відображенням індивідуальності автора, його поглядів і переконань. Водночас незаперечно, що, як стверджує Я. Калакура, «мемуари передають атмосферу епохи, її колорит, віддзеркалюють суспільні погляди, що були панівними на час їх написання. В одних випадках вони ґрунтуються лише на пам'яті автора, в інших – на записках, щоденниках, які вів автор у процесі описуваних подій, що підносить рівень їх документальності. Нерідко мемуаристи звертаються до документів, архівних матеріалів, періодики» [7, с.131].

Зокрема, серед мемуарних джерел щодо розвитку західноукраїнської молодіжної преси 1900-1939 рр. О. Тимчишин виділяє спогади І. Квітковського, І. Кедріна, С. Левицького, В. Мартинця, О. Назарука, Л. Цегельського [1, с.3]. Крім того, до джерел належать публіцистика Д. Донцова, І. Кедріна, Ю. Липи, Є. Маланюка, О. Назарука, О. Ольжича, З. Пеленського, О. Теліги, а також політичні твори К. Коберського, В. Кучабського, К. Левицького, В. Липинського, Д. Палієва, С. Петлюри, М. Стахіва, М. Шлемкевича [11, с.4].

Розглянувши основні джерела з розвитку молодіжної преси у різні періоди історії нашої країни, з'ясуємо те, що й сама молодіжна преса є джерелом інформації про події минулого.

Закономірно, що у системі історичних джерел періодична преса займає досить істотне місце. Утім, перед багатьма авторами постає питання співвіднесення матеріалів періодики з іншими джерелами, оскільки від того як науковці згрупувать ці джерела і яке місце у них займе періодична преса, в значній мірі буде залежати обсяг інформації, що «вилучатиметься» із преси, а також якість її джерелознавчого аналізу.

У джерелознавчих працях, виданих упродовж останніх десятиліть, дослідники звертали увагу на існування цілого спектра жанрів періодичної преси (статті, нариси, огляди, фейлетони, кореспонденції, рецензії тощо), а також вельми значне число різновидів текстів, що зустрічаються у періодиці [4, 7, 10].

На думку В.Ринкова, періодична преса – це одночасно місце й спосіб публікації джерел, її відрізняють періодичність та єдиний підхід редакції до справи їх оприлюднення. Періодична преса не є комплексним джерелом, але являє собою сукупність джерел (або підджерел). Виникнення преси сформувало й продовжує створювати нові різновиди історичних джерел, багато з яких властиві саме періодичним виданням [8, с.45]. Зокрема, таким різновидом може вважатися молодіжна регіональна преса.

Періодичні видання, у т.ч. молодіжні журнали й газети, представляють собою групу письмових джерел із такими загальними ознаками як форма публікації, великий тираж і засвоєння опублікованого у пресі факту значною кількістю читачів. З огляду на викладене, усі опубліковані в молодіжній періодиці матеріали мають загальні якості, що їх об'єднують, властиві молодіжній періодичній пресі як такій. Тому всі матеріали молодіжної преси, незалежно від того, до якого виду джерел вони належать, аналізуються у цій загальній своїй частині однаковими прийомами джерелознавчих досліджень.

Можливість «взяти в руки» газету, журнал або інше молодіжне періодичне видання не лишає сумнівів в їхньому існуванні в якості відособленого джерела інформації про минуле чи сучасність. Водночас слід відзначити, що молодіжна періодична преса має виділятися в особливий вид письмового джерела за зовсім іншими, ніж в інших видів джерел, засадами. При цьому вагомим аргументом на користь видової відособленості молодіжних друкованих ЗМІ представляється публікація з певною періодичністю матеріалів, об'єднаних загальною тематикою (у даному випадку – спрямованою на інтереси молоді), оформленням і нумерацією [8, с.47].

Молодіжні періодичні видання надають дослідникові такі можливості:

1) аналізувати багатоаспектний комплекс джерел, що сформувалися в процесі життєдіяльності суспільства, у рамках певної суспільно-політичної та культурної спрямованості (у силу того, що редакція цілеспрямовано визначає сукупність і порядок публікацій, у т.ч. й в контексті молодіжної політики держави);

2) включатися у життєвий світ молоді певної області, району, місцевості, населеного пункту. У цьому унікальність молодіжної періодици, що пояснює необхідність і доцільність її вивчення як самостійного феномена. Такий підхід дозволяє глибше аналізувати коло підджерел, які історики отримують із газет і журналів [7, 8].

У роботі з молодіжною періодикою доцільно дотримуватися сталої видової класифікації джерел, враховуючи ряд особливостей, пов'язаних з їхньою публікацією. Так, у періодиці, спрямованої на молодіжну аудиторію, досить широко представлені оповідальні джерела. В якості їх самостійного виду виступають безособові інформаційно-новинні зведення, огляди, повідомлення, оголошення, замітки, хроніки й інші матеріали, підготовлені спеціально для молодіжної аудиторії.

Важливо те, що по мірі розвитку молодіжних друкованих засобів масової інформації усе менш правомірним стає віднесення цієї періодици винятково до писемних джерел, адже питома вага ілюстративного матеріалу (фото, малюнки, схеми, карти, діаграми тощо) зростає з підвищенням видавничої культури в Україні й розширенням поліграфічних можливостей вітчизняних видавництв. З одного боку, ілюстрації належать до образотворчих або письмово-образотворчих джерел, а з іншого боку – більшість із них не є самостійними, а входять до складу певного письмового джерела, що слід враховувати досліднику при їхньому використанні. Водночас, враховуючи певну консервативність друкованих ЗМІ, письмові джерела продовжують відігравати домінуючу роль у складі вказаних молодіжних періодичних видань (на відміну, припустимо, від Інтернет-ЗМІ).

Специфіка інформаційно-новинних джерел у молодіжних ЗМІ полягає у тому, що в них у вільній формі описується подія або переказується зміст певного документа чи групи документів, що виступають джерелами інформації. Переважна частина такого роду матеріалів у вигляді газетно-журнальних заміток міститься у хронікальних або інформаційних рубриках періодичних

видань. До інформаційно-новинних джерел слід також віднести оголошення й рекламні повідомлення. Водночас, основна маса інформаційно-новинних джерел молодіжних ЗМІ можуть залишитися за межами дослідницького інтересу й привертати увагу соціальних істориків, що вивчають повсякденність [5].

У молодіжній пресі досить рідко зустрічаються джерела особистого походження, наприклад спогади, майже відсутні щоденники, що обумовлене неможливістю великих публікацій, інтимним характером щоденників і неоперативністю написання мемуарів. Звичайно, що мають місце і певні винятки. Водночас специфічно газетно-журнальними різновидами джерел у молодіжній пресі є особисті інформаційно-новинні джерела: репортажі, інтерв'ю, дорожні замітки, що повідомляють про присутність автора на місці подій, які висвітлюються. До групи особистих оповідальних джерел слід віднести листи представників молоді у редакції періодичних видань (при цьому вони часто публікуються разом із відповідями). Для дослідника, що вивчає за матеріалами молодіжної преси певну епоху, важливо, що цей різновид історичних джерел епістолярний за формою, але за змістом іноді наближається до публіцистики.

Невід'ємною складовою молодіжних газет і журналів, без сумніву, є художні твори – нариси, розповіді, фейлетони, пародії тощо. У багатьох випадках вони є реакцією молодих людей на актуальні проблеми суспільного життя. Основна частина такого роду публікацій – літературні «одноденки», написані й надруковані, виходячи із проблем і питань поточного моменту. Однак цінність цієї сукупності джерел незаперечна, оскільки вони становлять інтерес не тільки літературознавчий, скільки історичний, оскільки передають настрої й інформаційні тренди певної епохи.

Використання молодіжної преси як джерела інформації про певну епоху в історії України, в т.ч. і періоду незалежності нашої держави, має здійснюватися з обов'язковою критичною перевіркою відомостей, які наводяться у пресі. Вказане, в особливій мірі, стосується радянського періоду, коли державна цензура над молодіжною пресою мала всеохоплюючий характер [5, 10].

З огляду на вказане, при користуванні пресою, цільовою аудиторією якої є молодіжне середовище, слід застосовувати порівняльний аналіз інформації, що містять у собі газети й журнали різних років та різних регіонів України. У разі використання цього підходу історик може сформувати більш об'єктивне бачення таких складних процесів минулого як державна молодіжна політика, настрої у молодіжному середовищі, соціально-економічне становище молоді, освітній рівень молодих людей, а також їх культурно-мистецькі уподобання.

Таким чином, здійснивши компаративний аналіз сутності й особливостей різних видів джерел з історії молодіжної преси України, ми прийшли до наступних висновків:

Розгляд даної наукової проблеми має по суті подвійну природу, оскільки, з одного боку, передбачає вивчення різних джерел з історії преси, а з іншого боку – дослідження власне преси як історичного джерела певної епохи.

Найбільш цінну категорію джерел з означеного питання становлять власне зібрання молодіжних періодичних видань, які знаходяться у численних фондах державних архівів України, а також у бібліотеках різного рівня.

Важливим джерельним масивом також є документи молодіжних організацій, що у різні часи діяли на території України (особливо активно на Галичині). Враховуючи специфіку окремих історичних періодів (зокрема кінця XIX – першої половини XX ст.), друковані видання молодіжних організацій мали значну ідеологічну основу (боротьба за незалежність України), а також були спрямовані на ліквідацію неписьменності. Водночас, найбільший масив документальної інформації залишився упродовж комсомольсько-піонерського періоду функціонування молодіжного руху в радянській Україні (однак він характеризується неабиякою заідеологізованістю і тотальною цензурою).

Джерелознавча видова самостійність молодіжної преси не може зазнавати сумнівів, що водночас вимагає уточнення підстав для її диференціації. Для одних молодіжних видань це може бути оперативність оприлюднення інформації (в основному це стосується газет), для інших – інформування читачів про найбільш важливі події і явища, для третіх – функціональне призначення, у тому числі формування суспільної думки у молодіжному середовищі.

Молодіжні періодичні видання надають можливість науковцю включатися у життєвий світ молоді певної області, району, місцевості, населеного пункту нашої країни у певну історичну

епоху. При цьому джерелом для дослідника має виступати видання у цілому (газета, журнал), а підджерелом – кожна окрема публікація, що дозволить визначити все різноманіття опублікованих у молодіжній пресі матеріалів і специфіку кожного з них.

Перспективними напрямками дослідження слід вважати такі: розгляд окремих архівних джерел з історії молодіжної преси у різних областях України; більш глибоке вивчення молодіжної преси як власне джерела з історії різних областей / регіонів нашої держави.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Белінська І. Дослідження регіональної преси в журналістикознавстві / І.Белінська // Українське журналістикознавство. – 2003. – Вип. 4. – С. 57-61.
2. Богдашина О. М. Джерелознавство історії України: питання теорії, методики, історії / О. М. Богдашина. – Х.: Сага, 2010. – 212 с.
3. Дашкевич Я. Майстерня історика: Джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни / Ярослав Дашкевич; [упоряд.: Андрій Гречило, Мирон Капраль, Андрій Фелонюк]. – Л.: Піраміда, 2011. – 791 с.
4. Джерелознавство історії України / Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича; [уклад.] Ганна Скорейко. – Чернівці: Технодрук, 2011. – 180 с.
5. Дяченко М. Д. Особливості жанрової палітри у місцевій молодіжній пресі 60 - 90-х років ХХ століття [Електронний ресурс] / М.Д. Дяченко // Психолінгвістика. – 2008. – Вип. 1. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/psling_2008_1_15.pdf.
6. Загальна інформація про бібліотечні фонди Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/node/376>.
7. Історичне джерелознавство : Підруч. для студ. іст. спец. вищих навч. закладів / Я.С. Калакура [та ін.]. – К.: Либідь, 2003. – 488 с.
8. Рынков В. М. Периодическая печать: место в системе исторических источников / В.М.Рынков // Отечественные архивы. – 2010. – № 3. – С.44-50.
9. Стегній І. І. Молодіжна регіональна журналістика: спроби подолання провінційності форми і змісту [Електронний ресурс] / І.І. Стегній. – Режим доступу: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2358>.
10. Тимошик М. С. Українська молодіжна преса в останній період існування СРСР (1986-1991): монографія / М.С.Тимошик. – К.: Наша культура і наука, 2010. – 238 с.
11. Тимчишин О. І. Становлення і розвиток західноукраїнської молодіжної преси 1900-1939 рр.: автореф. дис... канд. наук із соц. комунікацій: 27.00.04 / Тимчишин Олександра Іванівна; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка, Інститут журналістики. – К., 2009. – 19 с.
12. Центральний державний історичний архів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cdiak.archives.gov.ua>.
13. Черняков Б. І. Джерела до історії української преси учнівської та студентської молоді (XIX – початок ХХ ст.) / Б.І. Черняков. – Л.: НАН України, 2005. – 116 с.
14. Ярмиш Ю. Молодіжна преса / Ю. Ярмиш // Сучасна українська журналістика: Поняттєвий апарат. – К.: Школяр, 1997. – С.17-23.
15. LIBRARIA: архів української періодики онлайн [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://libraria.ua>.

REFERENCES

1. Byelins'ka I. Doslidzhennya rehional'noyi presy v zhurnalistykoznavstvi / I.Byelins'ka // Ukrayins'ke zhurnalistykoznavstvo. – 2003. – Vyp. 4. – S.57-61.
2. Bohdashyna O. M. Dzhereloznavstvo istoriyi Ukrayiny: pytannya teoriyi, metodyky, istoriyi / O.M.Bohdashyna. – Kh.: Saha, 2010. – 212 s.
3. DashkevychYa. Maysternya istoryka: Dzhereloznavstvo ta spetsial'ni istorychni dystsypliny / Yaroslav Dashkevych; [uporyad.: Andriy Hrechyllo, Myron Kapral', Andriy Felonyuk]. – L. : Piramida, 2011. – 791 s.
4. Dzhereloznavstvo istoriyi Ukrayiny / Cherniv. nats. un-t im. Yuriya Fed'kovycha ; [uklad.] Hanna Skoreyko. – Chernivtsi: Tekhnodruk, 2011. – 180 s.
5. Dyachenko M. D. Osoblyvosti zhanrovoyi palitry u mistseviy molodizhniy presi 60 - 90-kh rokiv KhKh stolittya [Elektronnyy resurs] / M.D.Dyachenko // Psykholinhvistyka. – 2008. – Vyp. 1. – Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/psling_2008_1_15.pdf.
6. Zahal'na informatsiya pro bibliotechni fondy Natsional'noyi biblioteky Ukrayiny imeni V.I. Vernads'koho [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://nbuv.gov.ua/node/376>.
7. Istorychne dzhereloznavstvo: Pidruch. dlyastud. ist. spets. Vyshchychkh navch. zakladiv / Ya. S. Kalakura [tain.]. – K.: Lybid', 2003. – 488 s.

8. Rynkov V. M. Periodicheskaja pechat': mesto v sisteme istoricheskikh istochnikov / V. M. Rynkov // Otechestvennye arhivy. – 2010. – № 3. – S.44-50.
9. Stehniy I. I. Molodizhna rehional'na zhurnalistyka: sproby podolannya provintsynosti formy i zmistu [Elektronnyy resurs] / I.I.Stehniy. – Rezhym dostupu: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2358>.
10. Tymoshyk M. S. Ukrayins'ka molodizhna presa v ostanniy period isnuvannya SRSR (1986-1991): monohrafiya / M. S. Tymoshyk. – K. : Nashakul'tura i nauka, 2010. – 238 s.
11. Tymchyshyn O. I. Stanovlennya i rozvytokm zakhidnoukrayins'koyi molodizhnoyi presy 1900-1939 rr.: avtoref. dys... kand. Nauk iz sots. komunikatsiy: 27.00.04 / Tymchyshyn Oleksandra Ivanivna ; Kyivskyy natsional'nyy un-t im. Tarasa Shevchenka, Instytut zhurnalistyky. – K., 2009. – 19 s.
12. Tsentral'nyy derzhavnyy istorychnyy arkhiv Ukrayiny [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://cdiak.archives.gov.ua>.
13. Chernyakov B. I. Dzherela do istoriyi ukrayins'koyi presy uchniv'skoyi ta students'koyi molodi (KhIKh – pochato kKhK hst.) / B. I. Chernyakov. – L.: NAN Ukrayiny, 2005. – 116 s.
14. Yarmysh Yu. Molodizhna presa / Yu. Yarmysh // Suchasna ukrayins'ka zhurnalistyka: Ponyattyevyi aparat. – K. : Shkolyar, 1997. – S. 17-23.
15. LIBRARIA: arkhiv ukrayins'koyi periodyky onlayn [Elektronnyy resurs]. – Rezhymdostupu: <https://libraria.ua>.

Ivashchenko M. Comparative Analysis of the Essence and Characteristics of Different Types of Sources on the Youth Press History in Ukraine.

On the basis of source analysis an internal and external criticism of the main sources on the history of youth press in Ukraine was carried out. This research paper aims at collecting and evaluating information on the source study aspect of the youth press history in Ukraine. The basis of the research methodology is the source study analysis being a methodology of studying sources that provides for their external and internal criticism. In the context of studying the sources of the youth press history the definition of preservation, authorship, place, time, purpose and history of the source (external criticism), and determining the reliability of the information contained in the historical source, are topical. It is indicated in this research paper that periodicals, including youth magazines and newspapers, are a group of written sources with such common features as a form of publication, large circulation and assimilation of the published the fact in the press by a large number of readers. Therefore, all materials of the youth press, no matter what type of sources they belong to, are generally analyzed by the same methods of source study.

Keywords: source, source study, source study analysis, history, historical era, youth regional press, youth movement, youth organizations, charter, archives, libraries, memoirs.

Одержано 2.02.2017

УДК: 930(477):321.01“20”

**Борис Дем'яненко
(Переяслав-Хмельницький)**

**ІСТОРІОГРАФІЯ ВІТЧИЗНЯНОГО ВЛАДОЗНАВЧОГО ДИСКУРСУ:
ЧВЕРТЬ СТОЛІТТЯ ПОШУКІВ, КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЇ, УЗАГАЛЬНЕНЬ**

У статті запропоновано історіографічний аналіз найпомітніших вітчизняних публікацій періоду незалежності, присвячених дослідженню влади (політичної, державної, соціальної тощо) в контексті органічного поєднання здобутків світової теорії влади (насамперед демократичного досвіду) з українським політико-владним контекстом. Ґрунтовне ознайомлення з вітчизняним владознавчим дискурсом, його творче осмислення дозволить вийти на нові рівні розуміння феномену влади (політичної, державної, соціальної тощо), подолати стійкі стереотипні, аматорські й міфологізовані уявлення про неї, сформулювати якісні й дієві практичні рекомендації, мінімізувати негативні наслідки кризових явищ у політичній системі країни, упровадити ефективну модель влади, яка б відповідала потребам сучасного стану посттоталітарної України, історичним, цивілізаційним і глобалізаційним викликам, які перед нею постали.